

LUND UNIVERSITY

Alumnen som gav sitt universitet en "stuga"

Till 140-årsminnet av ett viktigt riksdagsbeslut

Tersmeden, Fredrik

Published in:

Lunds universitets doktorspromotion

2017

Document Version:

Manuskriptversion med förlagets layout och korrekturanmärkningar, oftast ej publikt tillgängligt

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Tersmeden, F. (2017). Alumnen som gav sitt universitet en "stuga": Till 140-årsminnet av ett viktigt riksdagsbeslut. I *Lunds universitets doktorspromotion: Lunds domkyrka 2 juni 2017* (s. 102-124). Lunds universitet, Akademiintendenturen.

Total number of authors:

1

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

Alumnen som gav sitt universitet en ”stuga”

TILL 140-ÅRSMINNET AV ETT VIKTIGT RIKSDAGSBESLUT

Eskilander Thomasson var något så ovanligt som första generationens akademiker men tredje generationens riksdagsman. Både hans farfar Nils Eskilsson och hans far Thomas Nilsson hade företrätt sin nordvästskånska hembygd som ledamöter av bondeståndet.¹ Det kunde Eskilander själv av två skäl inte göra. Det ena var att när han väl blivit mogen för inval så hade ständsriksdagen ersatts av tvåkammarriksdagen. Det andra var att han då sedan länge inträtt på en helt annan bana än lantbrukarens, nämligen juristens.

Thomasson var född i Klåveröd i Konga socken den 1 juni 1829 och kom som 17-åring till Lunds universitet 1846.² Först

tolv år senare hade han fullbordat sina studier, så även om han tekniskt sett var en ”bondestudent” kan man ana att han troligen hade en rätt god ekonomisk uppbackning från föräldrahemmet. De terminstabeller som hans nation – den skånska – regelbundet inlämnade till universitetet med uppgifter om sina medlemmar synes också i vart fall delvis bekräfta detta, i det att Thomasson här under många år inte sägs söka vare sig stipendier eller kondition (arbete som privatlärare) för att finansiera sina studier. Å andra sidan är han borta från universitetet under hela tre terminer våren 1848 till våren 1849, vilket möjligen skulle kunna indikera en period av bristande

1. Carl Sjöström: *Skånska nationen 1833-1889 – Biografiska och genealogiska anteckningar* (Lund 1904), s 110. Av Anders Norberg, Björn Asker & Andreas Tjerneld: *Tvåkammarriksdagen 1867-1970 – Ledamöter och valkretsar*, bd 3 (Stockholm 1986), framgår att åtminstone fadern företrätt Norra och Södra Åsbo samt Bjäre härader. Om detta även gällde farfadern eller om familjen flyttat däremellan har jag inte kunnat utröna.

2. Grundläggande biografiska data om Thomasson är, där ej annat anges, hämtade ur följande referensverk: *Nordisk familjebok*, 2 uppl, bd 28 (Stockholm 1919), sp 1142f, Herman Hofberg m fl: *Svenskt biografiskt handlexikon*, band II (1906), s 611, *Svenskt porträttgalleri*, bd XXV:2 (Riksdagens andra kammare 1867-1904), s 181, Martin Weibull & Elof Tegné: *Lunds universitets historia 1668-1868* (Lund 1868), bd 2, s 130 samt den i föregående not nämnde Sjöström 1904.

penningmedel. Under sina sista studieår på 1850-talet innehade Thomasson i gengäld under tre år ett kungligt stipendium.³

I nationen var Thomasson uppenbart betrodd: från vårterminen 1851 och fem år framåt var han senior inom dess fjärde avdelning, den som var avsedd för studenter från trakterna kring Helsingborg och Landskrona (Skånska nationen hade år 1833 till följd av sin storlek – den omfattade då runt hälften av universitetets samtliga studenter – delats i sex underavdelningar; dessa utgör i huvudsak grunden för de fem nuvarande skånska nationer som existerar sedan 1890⁴). Han var också under ett knappt år 1854-55 vice förman för Akademiska Föreningens sociala utskott.⁵

3. Lunds universitetsarkiv (LUA): Kansliets arkiv 1666-1930/31, serie E 13 (Terminstabeller). Det stipendium Thomasson innehade var ett av de 31 "mindre" kungliga stipendierna, vilka utgick med 25 riksdaler om året; se härom *Samling af Testamenten och Författningar om Stipendier, Stiftade af Enskilte för Studerande vid Kongl. Universitetet i Lund*, del 3 (Lund 1850), s 94.

4. Göran Larsson: *Skånska nationen – Glimtar från lundensiskt studentliv* (Lund 1989), s 22ff.

5. Gunnar Hillerdal & Eric Starfelt: *Akademiska Föreningen i Lund 1830-1953* (Lund 1953), s 315.

Disputationer i brytningstid

Efter sju år vid universitetet, den 23 juni 1853, promoverades Eskilander Thomasson till filosofie magister – dåtidens motsvarighet till filosofie doktor. Vägen dit krävde under merparten av hans studietid ännu två disputationer: först en övningsdisputation "pro exercitio", därefter en "riktig" disputation "pro gradu". Thomasson hade framlagt sin övningsdisputation redan under sitt andra år i Lund; titeln var *Euripidis "Medea" karakteriserad och jemförd med Shakespeares "Othello"*.⁶ Redan genom att vara avfattad på svenska pekade denna avhandling framåt. År 1847 var nämligen latin ännu det generellt gällande avhandlingsspråket. Dispens för att få skriva på svenska hade dock kunnat lämnas alltsedan mitten av 1700-talet⁷, och just i estetik (litteratur- och konsthistoria) hade Lunds förste professor i ämnet, Anders Lidbeck,

6. S[ven] Nilsson: *Till den promotions-fest som af Filosofiska fakulteten i morgon den 23 juni 1853 kommer att firas [...]* (Lund 1853), opag. Avhandlingen i sin helhet finns tillgänglig på Google books.

7. För en översikt över språkfrågans hantering under 1700-talet, se Gösta Johannesson: *Lunds universitets historia II. 1710-1789* (Lund 1982), s 217ff.

redan kring sekelskiftet 1800 regelmässigt författat avhandlingar på svenska.⁸ Ännu för Thomassons provdissertation hade dock ett formellt undantagsbeslut krävts.⁹

I ett annat avseende följde Thomassons estetiska avhandling däremot ännu tidens mönster, nämligen i att en respondent inte ensam kunde lägga fram en sådan text: det krävdes också att en redan disputerad lärare "presiderade" vid disputationen, och i praktiken var det ofta också denne "preses" som helt eller delvis författat själva avhandlingen. I Thomassons fall hette preses Gustaf Ljunggren, själv magister sedan 1844.¹⁰ Han är på försättsbladet också tydligt angiven som medförfattare, därtill med sitt namn först och i större stil än Thomassons. Detta tillsammans med det faktum att Ljunggren samma vår utgav ytterligare två avhandlingar med samma titel – men med andra medförfattare – och betecknade del II och III¹¹

indikerar också att han var textens faktiske upphovsman medan Thomassons roll torde ha inskränkt sig till det offentliga försvaret. Detta bekräftas också av Karin Monié i hennes biografi över den dåvarande professorn i estetik, Carl August Hagberg¹²; tillika känd som den förste att översätta Shakespeares samtliga dramer till svenska – något ju avhandlingens ämne hade klar koppling till. Det kan i sammanhanget nämnas att Ljunggren var en av Hagbergs favoritelever, och att de tre avhandlingarna om *Medea* och *Othello* var de som senare samma år gjorde denne till docent.¹³ I sinom tid (1859) skulle Ljunggren efterträda Hagberg på estetikprofessuren.¹⁴

Thomassons andra disputation – den för själva magistergraden – ventilerades den 11 juni 1853, bara tolv dagar före det årets promotion.¹⁵ Vid det laget hade reglerna för disputationsväsendet i Sverige ändrats: årsskiftet 1852/53 hade nya gemensamma

8. Christina Svensson: *Anders Lidbeck och 1700-talets estetik* (Lund 1987), s 73f.

9. Karin Monié: *Ord som till himlen når: Carl August Hagberg – En levnadsteckning* (Stockholm 2008), s 174.

10. Weibull & Tegnér 1868, bd 2, s 326.

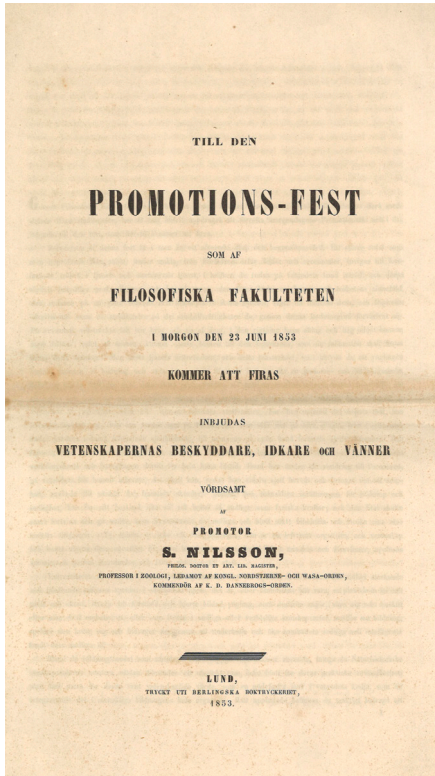
11. Samtliga tre delar ingår i den digitaliserade utgåvan hos Google books.

12. Monié 2008, s 157, 173ff.

13. Monié 2008, s 174.

14. Weibull & Tegnér 1868, bd 2, s 326.

15. Nilsson 1853, opag.

Program från promotionen 1853 då Eskilander Thomasson kreeras till filosofie magister.
Bildkälla: Universitetsarkivet.

statuter för universiteten i Uppsala och Lund trätt i kraft. Av dessa framgick att man för vinnande av magistergraden skulle "sjelf författa och utan præses offentligen försvara en academisk afhandling"; därtill utan krav på att den skulle vara på latin.¹⁶ Likväl var Thomassons gradualavhandling *Captivi, Fabula Palliata Titi Macci Plauti*, som framgår av titeln, författad på detta språk. Det är nu ändå naturligt då avhandlingen framlades inom just ämnet latin. Mer frapperande är att den, enligt vad som framgår av promotionsprogrammet, hade ventilerats enligt den gamla ordningen med en professor som preses: den framstående latinaren Johan Gustaf Ek.¹⁷ Vidare framgår att även andra promovendi vid samma tillfälle hade disputerat på andra delar av samma skrift, vilken i sin helhet också helt tillskrivs Ek i senare bibliografiska översikter.¹⁸ Thomasson och flera av hans magisterkamrater denna juni-

16. Kongl. Maj:ts Nådiga Statuter för Universiteten i Uppsala och Lund; *Gifna Stockholms Slott den 2 April 1852* (SFS 1852:20, Stockholm 1852), s 39 (§ 129).

17. Nilsson 1853, opag.

18. Se t ex Eks bibliografi i Hjalmar Linnström: *Svenskt boklexikon – Åren 1830-1865*, bd 1 (urspr 1867-84, nytryck Uppsala 1961), s 294.

dag 1853 kom alltså i praktiken att disputeras enligt det äldre sätt som egentligen var avvecklat sedan ett halvår, och rent generellt skall en hel del dispenser och undantag ha fått göras från det nya regelverket under de närmaste läsåren efter dess införande.¹⁹

Från filosofi till juridik till praktik

En erövrad magistergrad räckte gott för att många bättre yrkeskarriärer skulle öppna sig utanför universitetet. Den möjliggjorde dock även fortsatta studier inom någon av de tre "högre" fakulteterna: teologi, medicin och juridik. Vår huvudperson valde att skriva in sig vid den sistnämnda. Här avlade han tre år senare vad som i vardagslag brukade benämnas "hovrättsexamen" eller bara "juridisk examen", men vars fullständiga namn var "examen till rättegångsverken". Som framgår av namnet var detta en examen för dem som skulle verka inom domstolsväsendet, och Thomasson gjorde nu också

ett avbrott i sin akademiska bana för att tjänstgöra som auskultant i hovrätten över Skåne och Blekinge. Där blev han året därpå en notarie, och efter att ha "suttit som domhävande vid några ting" erövrade han 1858 titeln vice häradshövding.²⁰

Thomasson återvände dock till universitetet och till ännu en disputation. Samma år som han blivit häradshövding framlade han den enda avhandling som han bevisligen författat själv: den rätthistoriska skriften *Historisk framställning af lagstiftningen om de svenska städernas fördelning i stapelstäder och uppstäder*. Med sina 75 sidor är den blygsam jämfört med en modern avhandling, men jämfört med dem han tidigare disputerat på var det ett försvarligt omfång: övningsavhandlingen i estetik hade exempelvis bara varit på 12 sidor. Thomassons juridiska avhandling tycks därtill ha varit av bestående värde: man kan finna den refererad i såväl svenska som utländska vetenskapliga skrifter långt in under 1900-talet.²¹ I sin samtid räckte den till att påföljande år ge sin författare en docentur i administrativ rätt och nationalekonomi.²²

19. Krister Gierow: *Lunds universitets historia III. 1790-1867* (Lund 1971), s 394.

20. Den utförligaste redogörelsen för Thomassons tid vid hovrätten jag kunnat finna kommer från *Dagens Nyheter*s annars ganska kortfattade dödsruna över honom 1891-04-23, s 2.

I våra dagar kan det synas märkligt att Thomasson kunde få en docentur i juridik utan att vara doktor (om än disputerad) inom denna fakultet. Under 1800-talet var den juridiska doktorsgraden dock ytterligt sällsynt utdelad, i vart fall i sin "ordinarie" form efter avlagda prov. Faktum är att det vid tiden för Thomassons vistelse vid universitetet inte hade promoverats enda sådan juris doktor sedan 1820, och det skulle dröja ända till 1893 innan så skedde igen (däremot utdelades i perioden däremellan ett försvarligt antal juris hedersdoktorat, närmare bestämt 18 stycken – alla vid universitetets 200-årsjubileum 1868).²³ Att universitetslärare inom juridik vid denna tid var opromoverade inom den egna fakulteten var alltså mer regel än undantag.

21. Några exempel är Halvar Sundbergs doktorsavhandling *Den svenska stapelstadsrätten – En undersökning av institutets utveckling och nuvarande innehåll* (Stockholm 1927), Johannes Brändsteds & Adolf Schücks *Handel og samfærdsel i oldtiden/Handel och samfærdsel under medeltiden* (i samlingsverket Nordisk kultur; Stockholm 1933) och Robert Bohns *Das Handelshaus Donner in Visby und der gotländische Aussenhandel im 18. Jahrhundert* (Köln 1989).
 22. Weibull & Tegnér 1868, bd 2, s 130.
 23. Bror Olsson: *Doktorspromotioner i Lund* (Föreningen det gamla Lunds årskrift XXIX; Lund 1947), s 99.

För en ung docent vid universitetet fanns det vid denna tid två möjliga fortsatta vägar. Den ena var att hanka sig fram inom universitetet på en kombination av stipendier, avgifter från enskilda föreläsningar och parallella extraarbeten i avvaktan på att en avlönad post högre upp i hierarkin – en adjunktur eller en professur – blev ledig.²⁴ Den andra var att med docenturen som merit söka sig en karriär utanför den akademiska världen. Thomasson valde det senare. Redan i sin verksamhetsberättelse för läsåret 1860/61 kunde avgående *rector magnificus*, anatomen Carl Fredrik Naumann, under "Lärare [som] hafva lemnat Universitetet" meddela att "Docenten i Administrativ-rätt och National-oeconomi Magister Eskilander Thomasson, den 13 Oct. s. å. [1860]" blivit "kallad till Rådman i staden Lund".²⁵

24. Om tjänste- och avlöningsförhållandena vid universitetet under 1800-talets senare del, se Björn Magnusson Staaf & Fredrik Tersmeden: *Lunds universitet under 350 år – Historia och historier* (Lund 2016), s 88.

25. [Carl Fredrik Naumann]: *Till bevisande af rectoris-ombytet vid Kongl. Carolinska universitetet den 1 juni 1861 [...]* (Lund 1861), opag.

Borgmästare och kyrkogårdsdirektör

Thomasson skulle tjäna staden Lund och dess rättsväsende i många år. Efter nitton år som rådmän erhöll han 1879 stadens högsta domartjänst, borgmästarämbetet, vilket även gjorde honom till stadens polischef.²⁶ Av allt att döma gjorde sig Thomasson som borgmästare mycket uppskattad. När han 1889 lämnat ämbetet skrev tidningen *Malmö Allehanda* om hans efterträdare Thomas Henrik Möller att "alla önska, att han i allt – och i humanitet – i första hand – måtte taga sin företrädare justitierådet Thomasson till föredöme".²⁷ Detta uttalande citerades med gillande även i *Folkets Tidning*, Lunds radikalare avisa, vilken annars sannerligen inte alltid strök överheten medhårs.

Vid sidan av sin domargärning hade Thomasson också olika förtroendeposter, både kommunalt och privat. Bland annat var

Eskilander Thomasson porträtterad av fotograf E Lange i Köpenhamn. Lange, vilken räknas som en av Danmarks fotopionjärer, var verksam c:a 1854-63, så fotografiet bör vara taget ungefär vid den tid då Thomasson lämnade det akademiska för domarbanan. Bildkälla: AF:s Arkiv.

26. William Karlsson: *Stadsvakt och poliskår i Lund* (Föreningen det gamla Lunds årsskrift XXX-XXXI, Lund 1950), s 102.

27. Citerat i *Folkets Tidning* 1890-02-04.

28. Johan Persson: *Fattig i Lund* (Föreningen "Gamla Lund", årsskrift XLVIII, Lund 1967), s 213.

29. Gunnar Carlquist: *Sparbanken i Lund 1833-1933 – Minneskrift* (Lund 1933), s 44, 57.

han ledamot av stadens fattigvårdsstyrelse i början av 1860-talet²⁸ och satt i sexton år som styrelseledamot i Lunds sparbank, vars vice ordförande han också var 1884-86.²⁹

Ett annat sådant uppdrag skulle bli av bestående betydelse för staden Lund och även universitetet, nämligen det som ordförande i direktionen för Östra kyrkogården.³⁰ Denna begravningsplats hade inrättats 1846 i form av ett aktiebolag – troligen unikt i svensk kyrkogårdshistoria – av ett stort antal framträdande akademiker och borgare som önskade undslippa att hamna på den avlägset belägna och sumpiga nyanlagda Norra kyrkogården ett gott stycke bortom den gamla stadsvallen. Den begravningsplats bolaget inköpt låg däremot precis utanför vallens östra port, och till bolagets markinnehav hörde inte bara själva kyrkogården utan även ett planterat område norr därom, benämnt Östra promenaden.

30. Detta och följande stycke bygger generellt på Hilding Claesson: *Lunds kyrkogårdar – Sankt Peters klosters kyrkogård, Östra kyrkogården* (Föreningen det gamla Lund, årsskrift XXXVII, Lund 1956), främst avsnittet "Staden övertager kyrkogården", s 59ff.

Under 1870-talet hade frågan huruvida kyrkogården skulle få expandera in även på Östra promenaden kommit på tapeten, och från stadens håll fanns det de som önskade säkra "planteringsens bibehållande som allmän promenadplats" genom att inköpa den från bolaget. Frågan delade bolagets direktion, av vars medlemmar vissa även satt i stadsfullmäktige, och frågan lades på is under några år. Att man vid bolagets stämma 1879 – då ordförandeposten blev vakant – valde att välja den nyutnämnde borgmästaren Thomasson till detta uppdrag kan antas ha haft koppling till att man nu önskade reglera denna fråga med staden. Helt lätt visade det sig dock detta inte vara, och det var först efter ett antal bud och motbud som man 1883 enades om att staden skulle överta ägande och framtida ansvar inte bara för Östra promenaden utan även för själva kyrkogården. Den faktiska överlåtelsen ägde rum i april 1885.

I de överlåtelsevillkor som Thomasson, i egenskap av direktionens ordförande, under-tecknat å bolagets vägnar ingick bland annat att "Östra promenaden för all framtid av staden underhålles som allmän promenad-

plats". Detta ansvar överläts dock tämligen snart på en annan part. Redan 1888 hade nämligen professorn i botanik vid universitet, Fredrik Areschoug, föreslagit att Botaniska trädgården skulle få ta området i besittning. Staden nappade och överlät nyttjanderätten för merparten av promenaden till universitetet, dock på villkor att detta även fortsatt skulle hålla området öppet för allmänheten, och att särskilda grindar samt "soffor [...] till de promenerandes bekvämlighet" skulle finnas i denna Botans nya södra del. Som kan ses lever universitetet alltså upp till detta åtagande.

Lunds försonliga röst i andra kammaren

Thomassons allra högsta förtroendeuppdrag utövade han dock, likt sin far och farfar, på annan ort än Lund. Staden utgjorde vid denna tid en enmansvalkrets vid valen till riksdagens andra kammare, och under sexton år – från 1873 till 1889 – var det Thomasson som fyllde denna stol i kammaren. Enligt Carl Sjöström skall Thomasson som riksdagsman ha åtnjutit "det mest odelade förtroende

från alla samhällsklasser, så att han hvarje gång valdes utan motkandidat".³¹ Även här kan man ta *Folkets Tidning* som inteckning på att Sjöström inte farit med överord. Här upplät man nämligen, efter lösandet av försvarsfrågan våren 1885, åtskilligt spaltutrymme åt en annan, icke namngiven, riksdagsmans mycket positiva omdöme om Thomasson. Om denne sades bland annat att han "med sitt försonliga sätt lyckades [...] få både venstern och högern i utskottet att tänka på önskvärdheten att en gång komma ifrån frågan och få denna löst på ett sätt som ej vore anmärkningsvärdt tryckande för landet, men dock kunde vara en god förstärkning i landets försvarskrafter".³² Försvaret var en av den tidens stora politiska frågor. En annan var den om frihandel eller skyddstullar, och här beskrevs Thomasson i samtida press som tydlig frihandelsvän.³³

Thomasson huvudsakliga engagemang i riksdagen tycks dock ha legat inom andra områden än ekonomi och försvar, och synes snarare ha speglat hans ställning som jurist

31. Sjöström 1904, s 110.

32. *Folkets Tidning* 1885-05-12, s 2; även återgivet i Nils Palmborg: *I Lund för hundra år sedan* (Lund 1986), s 36.

33. *Norra Skåne* 1887-04-07

och lundensare. I den förra egenskapen valdes han 1875 in som suppleant i riksdagens lagutskott, blev året därpå och tio år framåt ordinarie ledamot därav, och var 1879-86 även utskottets vice ordförande. Han motionerade också om justeringar i Riksdagsordningen "för att åstadkomma en jämnare fördelning av riksdagsarbetet o[ch] en mer omsorgsfull behandling av ärendena".³⁴

Som lundensare är det ingen tvekan om att Thomasson gjorde sitt bästa för att gynna både sin valkrets och sin *alma mater*. Enligt de översiktliga uppgifterna i *Tvåkammarriksdagen 1867-1970 – Ledamöter och valkretsar* skall han bland annat ha motionerat om "skilda utbildningsinstitutioners förläggande till Lund".³⁵ Jag har tyvärr inte funnit närmare uppgift om vilka dessa institutioner skulle ha varit. Däremot har Kjell Åke Modéer vid ett par tillfällen belyst Thomassons försök att få Hovrätten över Skåne och Blekinge – vid tiden förlagd i Kristianstad – flyttad till Lund.³⁶ Idén kom ursprungligen från en av Juridiska fakultetens lärare, e o professorn

i rättshistoria och romersk rätt Alfred Winroth, vilken 1883 hade ventilerat den på ett möte med Juristföreningen för Skåne och Blekinge. Thomasson, som tillhörde föreningens styrelse, gick från idé till handling och lade följande år fram en motion i frågan. Förslaget var för både Winroths och Thomassons del grundad i en önskan att i större utsträckning sammanföra teori och praktik inom juridiken. Juridiska fakultetens lärare skulle på så sätt "utan att behöva försumma sina akademiska befattningar, tidtals under tjänstgöring i hovrätten kunna delta i rättegångssakernas handläggning". Thomasson motion i frågan behandlades 1884, dock utan framgång. När Hovrätten så småningom väl flyttades (1917) blev det till Malmö.

36. Modéer behandlade första gången frågan i uppsatsen "Från Helgeå till Öresund – Om Skånska hovrätten kring sekelskiftet" i *Svensk juristtidning* 1982, s 273-295, och tar ånyo upp den i sin kommande bok *Det förpliktande minnet – Juridiska fakulteten i Lund 1666-2016* (Stockholm 2017), vilken jag har haft förmånen att få ta del av i manuskript. Det föreliggande stycket i denna artikel bygger generellt på dessa båda skrifter.

34. Norberg, Asker & Tjerneld 1986, s 278.

35. Ibid.

Den spökande gymnastiksalen

Om Thomasson misslyckades med att få hovrätten till Lund kunde han i vart fall trösta sig med att han sju år tidigare – 1877; det vill säga för 140 år sedan i år – hade vunnit en desto påtagligare seger. Det var i frågan om en ny universitetsbyggnad i Lund.

Vid universitetet hade man redan i början av 1870-talet hade kunnat konstatera att lokalbristen var akut. I det ständigt växande biblioteket i Kungshuset, lärosätets äldsta byggnad, stod böckerna i dubbla rader i hyllorna så att takbjälkarna under bågnade. I det i början av 1800-talet anlagda "Kuggis" där huvuddelen av såväl undervisning som administration var förlagd, var det största auditoriet "belamradt med dit provisoriskt inflyttadt gods", rektors mottagningslokal utgjordes av "ett skräpigt arkivrum" och fakulteterna saknade helt egna lokaler. Självaste riksdagens revisorer hade vid en inspektion 1875 funnit att universitetets lokaler inte motsvarade sina ändamål. Samtidigt ökade studentantalet.³⁷

Vid tidpunkten för revisorernas inspektion hade universitetet själv lagt fram en plan för trångboddhetens avhjälpande. I västra änden

av vad som då benämndes gamla botaniska trädgården (dagens universitetsplats) skulle en ny universitetsbyggnad uppföras, rymmande bland annat åtta lärosalar, en festsal och plats för universitetets förvaltning. Som universitetet därtill i många år hade varit utan en gymnastiklokal för sin fäkstmästare föreslogs att även en sådan skulle inrymmas i nybygget. Sedan man rannsakat vilka medel universitetet själv kunde skjuta till för ett sådant byggnadsprojekt konstaterades dock att ytterligare 470 000 kronor behövdes. Av dessa hoppades man att få domkyrkan att bidra med 200 000 – banden mellan kyrka och universitet var vid denna tid ännu starka – och bad staten om resten. Ritningar och övriga planer bifogades det äskande som skickades till Stockholm. Förhoppningen var att regeringen skulle ta upp frågan vid 1875 års riksdag.

37. Denna och följande skildring av universitetets lokalfråga fram till och med riksdagsbeslutet 1877 bygger dels på Gustaf Ljunggrens *Inbjudningsskrift till den högtidlighet, hvarmed nya universitetshuset i Lund kommer att invigas den 27 september 1882* (Lund 1882), dels på Elof Tegnérns *Lunds universitet 1872-1897* (Lund 1897), s 134-141. De direkta citaten är från Ljunggren.

Så skedde inte, och universitetet kom därför hösten 1875 med en ny framställan. Nu fick man i vart fall någon respons, men det i form av synpunkter på det insända förslaget: den projekterade gymnastiksalen borde flyttas till en separat byggnad, men samtidigt borde den totala kostnaden skäras ned. Parallellt med detta första bakslag stod det också klart att domkyrkan, till följd av Zettervalls pågående renoveringsarbeten där, inte skulle ha någon möjlighet att bidra till bygget. Universitetet svarade med att insända ritningar till en separat gymnastikbyggnad, dock utan att samtidigt ändra de ursprungliga universitetshusritningarna. Här nöjde man sig med att konstatera att det för gymnastiklokal avsatta utrymmet säkerligen lätt "kunde fört andra universitetets ändamål användas". Samtliga handlingar i ärendet kom dock inte in i tid för att frågan skulle kunna bli föremål för behandling vid 1876 års riksdag heller. Universitetet fick därför avvakta och sätta sin förhoppning till riksdagen 1877.

Så kom denna, men inte heller nu någon proposition från regeringen. Det vill säga i vart fall inte rörande Lunds universitet – som

svar på ett betydligt senare inkommet önskemål om ett nytt universitetshus till Uppsala hade regeringen däremot, på ecklesiastikministerns (dåtidens utbildningsministers) förslag, förordat att riksdagen måtte anslå 740 000 kronor! Som motiv för att däremot än en gång lämna Lunds blygsammare ansökan åt sidan hade ministern hänvisat till de oklarheter som han menade ännu rådde kring den diskuterade gymnastiksalens placering. Även utan att vara alltför konspiratoriskt lagd kan man fråga sig om detta agerande hade något att göra med att den dåvarande ecklesiastikministern, Fredrik Ferdinand Carlson, i grunden var professor i Uppsala?

"Ett för det sydsvenska universitetet kärkommet bevis"

En som uppenbarligen tyckte att det nu gått för långt var vår huvudperson, Eskilander Thomasson. I brist på proposition från regeringen inlämnade han i stället den 25 januari 1877 en egen motion i saken.³⁸ Denna var en synnerligen utförlig skrivelse – i tryck mer

38. *Bihang till riksdagens protokoll vid lagtima riksdagen i Stockholm år 1877*, första samlingen, avd 2, bd 1 (Stockholm 1877), "Motioner i Andra Kammaren, N:o 73", s 1-11.

än tio sidor lång – och så detaljerad i alla sina uppgifter kring lokalerna och kostnaderna att man måste förutsätta att universitetet försett Thomasson med ett mycket grundligt underlag. Motionen slutade i ett yrkande som önskades remitterat till Statsutskottet, nämligen

att Riksdagen ville bevilja ett anslag af 475 000 kronor, att med lika belopp utgå under åren 1878, 1879, 1880 och 1881, till uppförande af en universitetsbyggnad i Lund, antingen, enligt ofvan omnämnda plan och ritningar, inhållande jemväl gymnastiklokal, eller ock så att det efter nämnda plan till gymnastik afsedda utrymmet användes för andra universitetsbehof, i hvilket senare fall anslaget torde höjas med 25 000 kronor.³⁹

Knappt två månader senare förelåg Statsutskottets utlåtande, såväl om regeringens proposition rörande Uppsala som om Thomassons motion för Lund.⁴⁰ I båda

39. a a, s 10f.

40. *Bihang till riksdagens protokoll vid lagtima riksdagen i Stockholm år 1877*, fjerdre samlingen, avd 2, bd 1 (Stockholm 1877), "Stats-Utskottets Utlåtanden och Memorial", s 49ff.

fallen förordades avslag: i Uppsalas fall med hänvisning till det äskade beloppet ("vida större än hvad som någonsin förut blifvit af Riksdagen för någotdera af universiteten beviljad"), vilket utskottet ansåg borde kunna göras "väsentligt lägre"; i Lunds fall för att "Utskottet ej kunnat finna det lämpligt att Riksdagen skulle, utan afvaktan af Kongl. Maj:ts beslut, vidtaga någon åtgärd dervid". Utskottet framhöll dock även att "då behöfvat vid nämnda universitet [Lund] måhända icke torde vara mindre än vid Upsala, det vore lämpligt att Riksdagen sattes i tillfälle att samtidigt, på Kongl. Maj:ts förslag, pröfva båda universitetens behof af nya byggnader".

Frågan om de båda universitetshusen kunde här ha varit avgjord även för det här året – förutsatt att riksdagen valt att följa utskottet. Men det gjorde den inte. Redan i första kammaren fick utskottet halv bakläxa: ledamöterna beslöt att säga ja till universitetshusanslag – men bara till Uppsala. Även för Lund öppnades dock ett litet hopp: efter

41. Tegnér 1897, s 140.

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1877. Andra Kammaren. N:o 34.

Torsdagen den 12 April.

Kl. 10 f. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 5 i denna månad.

§ 2.

Fortsattes föredragningen af Stats-Utskottets utlåtande N:o 21, angående regleringen af utgifterna under riksstatsens Attonde hufvudtitel, och förekom dervid i ordningen

Punkten 36.

Utskottet hade i denna punkt utlätit sig öfver Herr E. Thomassons motion, N:o 73, hvori föreslagits, att Riksdagen ville bevilja ett anslag af 475,000 kronor, att med lika belopp utgå under åren 1878, 1879, 1880 och 1881, till uppförande af en universitetsbyggnad i Lund, antingen enligt af motionären omförd plan och ritningar, innehållande jemväl gymnastiklokal, ellex ock så att det efter nämnda plan till gymnastik afsedda utrymmet användes för andra universitetsbehof, i hvilket senare fall anslaget borde höjas med 25,000 kronor.

*Om anslag till
ny universitets-
byggnad i
Lund.*

Och hade Utskottet, i anledning af nämnda motion, på anförda skäl hemställt:

att Herr E. Thomassons ifrågavarande förslag icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Efter föredragningen af denna hemställan, yttrade

Herr Thomasson: Jag ber att få betyga Utskottet min tack-
samhet för dess uti näst föregående punkt uttalade erkännande ej
mindre af Lunds universitets behof af den byggnad, hvarom här är
fråga, än äfven af universitetets berättigade anspråk att samtidigt

Andra Kammarens Prot. 1877. N:o 34.

1

Första sidan av det tryckta riksdagsprotokollet med anledning av Thomassons motion till förhån för ett universitetshus i Lund.
Bildkälla: UB.

det positiva utfallet för det nordliga universitetet beslöt kammaren även att förslaget rörande dess sydliga motsvarighet borde återförvisas till Statsutskottet för förnyad behandling.⁴¹

I andra kammaren utföll resultatet inledningsvis i motsatt riktning: här röstade man nej till pengar till Uppsala. Därefter tog dock ledamoten från Lund, Eskilander Thomasson, till orda med anledning av sin egen motion.⁴² Han började med att betona Statsutskottets "erkännande [...] af Lunds universitets behof" och "berättigade anspråk att samtidigt med systeruniversitetet få detta behof pröfvat och afhjelpat". Vidare framhöll han att han inte längre ville yrka bifall på sin ursprungliga motion, men i beaktande av att det massiva stödet för Uppsala i första kammaren troligen skulle kunna leda till att dess positiva beslut om anslag dit även blev riksdagens definitiva beslut vid en gemensam omröstning, så menade han att ett direkt avslag på motionen skulle omöjliggöra "den

likställighet de båda universitetet emellan, som Utskottet och, som jag förmodar, hvar och en anser vara med billighet och rättvisa öfverensstämmande". I stället ville han därför yrka på en återremiss till Statsutskottet, vilken, även om den skulle råka bli i sak resultatlös, skulle "utgöra ett för det sydsvenska universitetet kärkommet bevis på, att denna Kammare är mån om att landets båda universitet vederfares samma rätt". Med detta sagt ville Thomasson bespara sina riksdagsmannakollegor från att behöva "åhöra någon redogörelse öfver det rent af usla skick, uti hvilket byggnaderna vid Lunds universitet sig befinna".

En sådan redogörelse lämnade nu en annan ledamot desto hellre. Ludvig Torpadie, rådman i Kalmar och också han gammal lundastudent, gav ett nog så drastiskt vittnesmål om lokalförhållandena i Lund:

Så vidt jag vet, finnas för föreläsningarne i Lund tre auditorier; jag önskade jag kunde öfversätta detta främmande ord med lärosalar men kan det ej, jag måste sanningsenligt bruka det enklare ordet lärorum. Det största af dessa rum är icke

42. Detta och följande anföranden citerade efter *Riksdagens protokoll vid lagtima riksmötet år 1877 – Andra kammaren*, bd 2 (Stockholm 1877), N:o 34, s 1-4.

så stort, som det rum inom Kammarens kansli, hvarest våra yttranden äro för justering tillgängliga, och Herrarne kunna tänka sig luften i dessa rum, sedan föreläsningarne i närvaro af en mängd studenter fortgått flera timmar på dagen. Man har i helsovårdsstadgan infört ganska stränga bestämmelser i sanitärt hänseende, ett förhållande som jag i detta fall finner ganska betänkligt, enär helsovårdsnämnden i Lund måhända kan finna sig föranleden framställa åtskilliga anmärkningar mot dessa lärorums beskaffenhet. Ett annat faktum som må hända är för Herrarne obekant, men som jag fått höra af en person, till hvilken jag hyser stort förtroende, är det, att under två terminer föreläsningarne i latin hållits i ett rum beläget utanför anatomisalen. Jag är visserligen en stor vän af de klassiska språkens och särdeles latinets studium, men jag lägger dock icke så stor vikt vid benämningen "döda" språk, att jag anser, att de böra studeras under liklukt och i närheten af de döda. Sådant anser jag icke vara universitetet värdigt.

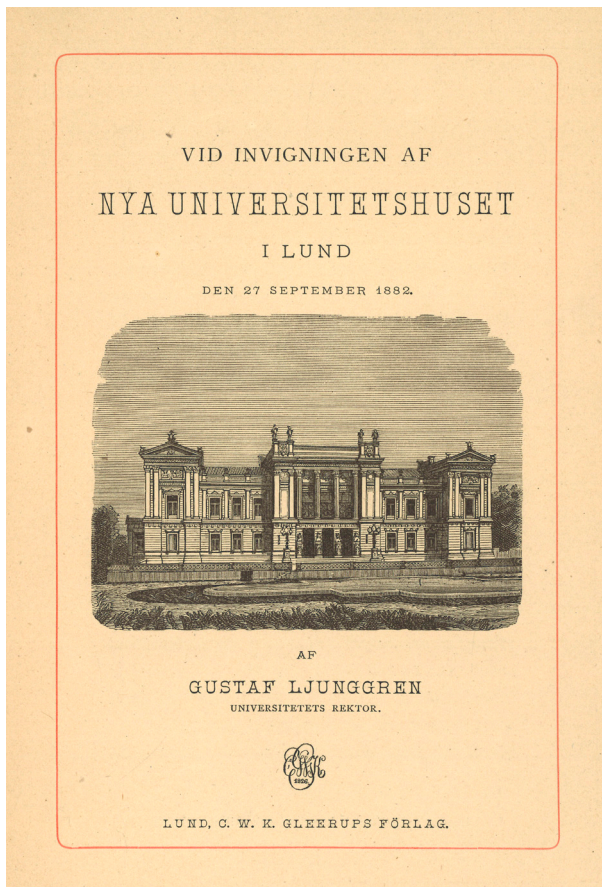
Utöver Torpadie yttrade sig ytterligare fem ledamöter till förmån för en återremiss, och vid den följande omröstningen vann denna linje med 79 röster mot 38 för att, i enlighet med utskottets förslag, helt avslå motionen.

I detta läge reagerade universitetet. Man skickade snabbt in ett förtydligande avseende gymnastiksalen, och meddelade därtill att man beräknade att kunna klara sig med 450 000 kronor, alltså 25 à 50 000 mindre än vad Thomasson ursprungligen äskat. Med detta nya underlag bytte inte bara Statsutskottet fot i frågan; även ecklesiastikminister Carlsson förklarade sig i ett anförande i första kammaren nu tillstyrka anslag till båda lärosätena. I en slutlig gemensam votering beslöt båda kamrarna om pengar till såväl Uppsala som Lund: 740 000 respektive 450 000 kronor.

Drygt fem år senare, den 27 september 1882, kunde Lunds universitets nya huvudbyggnad invigas. Thomassons insats nämndes uttryckligt av rektor Gustaf Ljunggren (Thomassons gamle disputationspreses från 1847) i dennes inbjudningsskrift⁴³, och vid

43. Ljunggren 1882, s 10.

ALUMNEN SOM GAV SITT UNIVERSITET EN "STUGA"

Omslaget till den tryckta utgåvan rektor Gustaf Ljunggrens tal vid invigningen av det universitetshus som Thomassons motion möjliggjort. Man kan notera att fontänen på Universitetsplatsen ännu inte kommit på plats (det gjorde den först 1889). Bildkälla: Universitetsarkivet.

aftonens festligheter utbringade prorektor, språkprofessorn Theodor Wisén, särskilt "svenska riksdagens skål" men däremot inte ecklesiastikministerns...⁴⁴

Justitieombudsman och justitieråd med fläckt rykte

Till riksdagens uppdrag hörde då som nu att utse Justitieombudsman (JO). Thomassons riksdagsmannakollegor hade redan 1884 valt honom till JO:s suppleant, och när JO-uppdraget två år senare blev permanent ledigt genom att den tidigare innehavaren Wilhelm Lothigius utnämns till landshövding så valdes Thomasson till dennes efterträdare. Han omvaldes sedan till denna denna post under tre år tills han 1889 utnämndes till ett annat uppdrag som inte lät sig förenas med JO-ämbetet, nämligen till justitieråd i Högsta domstolen. I samband med detta lämnade han också såväl riksdagsmannaskapet som borgmästarbefattningen i Lund.

Thomasson hade nu nått i princip så långt på den juridiska banan som det var (och är) möjligt i Sverige, och av allt att

44. *Lunds Weckoblad* 1882-09-28.

döma var detta välförtjänt. Redan i samtiden hade Thomasson av en riksdagsjournalist beskrivits som en representant för "intel-ligensens led" i kammaren⁴⁵, och så pass nyligen som 1989 omnämnde uppsala-professorn Erik Anners – själv såväl jurist som riksdagsledamot – Thomasson som "en synnerligen framstående jurist".⁴⁶ Hans sista år på den juridiska toppen kom dock att fördunklas av vad vi i dag skulle kunna kalla en medieskandal. Överintendenten och konstnären Fritz von Dardel har i sina *Minnen från senare år* väl sammanfattat vad det hela rörde sig om:

Förre bibliotekarien hos Carl XV, finske litteratören Emil von Qvanten, som av sin konung oförsiktigt nog blivit anförtrodd hemliga diplomatiska uppdrag i Danmark under tiden för de skandinavistiska funderingarna och skaffat sig avskrifter av för Kristian IX komprometterande

45. Marcellus [= Vilhelm Alexander Bergstrand]: *Från 1881 års andra kammare – Konturteckningar*, vol 1-2 (Stockholm 1881), s 159.

46. Erik Anners: *Från lagtolkning till lagstiftning. Högsta Domstolen och godtrosförväven*. (Skrifter utgivna av Institutet för rättshistorisk forskning: Rättshistoriskt bibliotek, Volym 42; Lund 1989), s 76.

brev, hotar nu, till härvarande danska beskicknings förskräckelse, att utgiva sina anteckningar. Ehrensvärd⁴⁷ har sökt förekomma saken, men härvid besynnerligt nog valt som underhandlare själve justitieombudsmannen Thomasson, vilkens åliggande tvärtom är att vaka över yttrandefriheten. Också har Qvanten begagnat sig härav och publicerat de samtal han haft såväl med denne ämbetsman som med danska legationens personal.⁴⁸

Det forum vari von Qvanten tänkt offentligöra sina "komprometterande brev" var tidskriften *Ur dagens krönika*, och det var också häri som han lät publicera sina samtal med JO Thomasson och andra berörda myndighetsrepresentanter.⁴⁹ Tidskriften hade sin bild av det skedda helt klar för sig: "justitieombudsmannen, den af riksdagen tillsatte vaktaren af folkets författningsenliga

rättigheter, [hade] här – helt cyniskt – gått regeringens ärenden".⁵⁰

Härmed synes Thomasson ha blivit något av *Ur dagens krönikas* favorithatobjekt, och åtskilliga ytterligare anklagelser och påhopp följde i de närmaste numren. Det skulle föra för långt att här gå in på hela denna fejd och att försöka utreda hur pass berättigad kritiken mot Thomasson var, men ett exempel på tidskriftens insinuant tonläge må anföras. I ett nummer lät man införa Thomassons porträttbild (en xylografi, troligen framtagen med anledning av hans utnämning till justitieråd) med bland annat följande åtföljande text:

Medan vi äro inne på denna sak, tro vi oss tillmötesgå våra läsares önsknningar genom att för dem presentera f. justitieombudsmannen Eskilander Thomasson. Vi meddela därför hans bild, som vi

47. Syftar på dåvarande utrikesministern Albert Ehrensvärd d ä, även han alumn från Lund. 48. Fritz von Dardel: *Minnen från senare år 1888-1898* (Stockholm 1931), s 56.

48. Fritz von Dardel: *Minnen från senare år 1888-1898* (Stockholm 1931), s 56.

49. "Under munlässystemet – Prolog till en svensk Geffken-historia" i *Ur dagens krönika – Månadsskrift för skönlitteratur, teater och politik* 1889, s 423ff; samtalet med Thomasson återgives på sidorna 426-430. Konversationerna är återgivna med en förvånande detaljrikedom i beaktande av att de är nedskrivna innan enklare möjligheter till ljudupptagning fanns. 50. *Ibid.*, s 440.

tro af illustratören mycket porträttligt återgifven. Han ser ju ganska bister ut, hr Thomasson, och icke alls så välvillig och hjälpsam som man kunnat förmoda.

[- - -] Som riksdagsman har han mestadels yttrat sig i lagfrågor och utmärkte sig dervid med klara och väl framsagda anföranden, hvilka jemte sin vinnande form förskaffade honom icke ringa sympati genom sin anstrykning af humanitet, och ett visst mått af frisinne.

Visserligen uppmärksammade man redan då att hr Th. med alltför stor beredvillighet nästan alltid var att påräkna såsom försvarare af hvarje regeringsförslag, ofta nog af ganska skiftande beskaffenhet, men han måste ju så ofta uppträda i sin egenskap af lagutskottets vice ordförande.

[- - -] Kom så till sist hans sorgliga ingripande i den von Qvantenska saken, der han i en oförklarlig förvillelse totalt glömde bort att han beklädde den högsta förtroendeplats svenska folkets representeranter kunna gifva svensk man. Man har velat låta påskina, att han gjort detta i valet och qvalet, påverkad af sin redan

då påtänkta utnämning till justitieråd. Vi tro icke detta, ty ett sådant motiv skulle vittna om karaktärslyte af betänkligaste art, utan tro fast heldre att han icke gjorde sakens innebörd rätt klar för sig, tog den litet lättvindigt, hoppades på von Qvantens godmodighet – hvilken senare dock icke glömde sin värdighet som publicist och hederlig man – och för öfrigt litade på Guds försyn. Denna vår åsigt synes oss hafva stöd deruti, att hr Thomasson, enligt den juridiskt bildade artikelförfattaren i Smålands Allehanda, icke lär ega något särdeles stort mått af juridisk erfarenhet.⁵¹

Särskilt den sista meningen utgjorde förstås ett milt sagt persiflerande angrepp på en juris docent med en nästan 30-årig domarbana bakom sig.

51. Gunnar Hægerstolpe: "Rosor och törnen från årets publicistmöte i Göteborg" i *Ur dagens krönika – Månadsskrift för skönlitteratur, teater och politik* 1889, s 637ff.

Ett slaganfall och en bilolycka

Eskilander Thomasson skulle inte alltför länge behöva bekymra sig över pressangreppen på honom. Bara två år efter sin utnämning till justitieråd drabbades han i mitten av april 1891 av ett slaganfall. Han avled i sviterna härav den 22:e samma månad i Stockholm. I *Lunds Weckoblad* hyllades han redan påföljande dag som någon som "städse" haft "för ögonen vad som kunde vara Lund till gagn och heder". Tidningen erinrade sig också de avskedshälsningar som Thomasson fått mottaga när han som nyutnämnt justitieråd flyttat från staden, och påminde om att han då givit uttryck för "en antydan, att, om det så förunnades honom, han ville låta sin ålderdom förflyta på den plats, hvilken han i sin ungdoms vår lärt sig älska". När det nu inte blivit så menade tidningen dock att "i allt fall har hans minne blifvit så godt och så rotfäst, att hans namn och hans del i Lunds historia komma att sannolikt i många generationer ännu varda lefvande".⁵²

52. *Lunds Weckoblad* 1891-04-23.

53. Norberg, Asker & Tjerneld 1986, s 278; Sjöström 1904, s 110.

Förhoppningsvis kan föreliggande uppsats bidra till att så blir fallet ännu någon tid.

Thomasson efterlämnade vid sin död en änka, den lundensiska handlar- och traktörsdottern Anna Maria Theodora (född Andersson 1832), och en dotter, Regina (född 1867).⁵³ Maria Thomasson skulle, mer än halvtannat decennium efter makens bortgång, själv gå en dramatisk död till mötes.⁵⁴ I oktober 1908 var hon, 76 år gammal och enligt uppgift närmast döv, på väg att passera över Arsenalsgatan i Stockholm. En bil som var på väg in på gatan väjde för henne, men samtidigt bytte "änkejustitierådinnan" gångriktning varvid bil och fotgängare kolliderade. Även om bilens fart var mycket måttlig – enligt uppgift omkring 6 kilometer i timmen – så föll Thomasson så illa att hon dels slog huvudet i gatans stenläggning, dels fick benen överkörda, varvid det ena fastnade i bilens hjul. Svårt blödande fördes hon i "eftertelefonerad ambulansvagn" till Serafimerlasarettet, men befanns död vid

54. Skildringen av Maria Thomassons död bygger på artiklar i *Svenska Dagbladet* och *Dagens Nyheter*, båda 1908-10-20. Jag tackar universitetslektor Elsa Trolle Önnerfors för att ha uppmärksammat mig på omständigheterna kring dödsfallet.

ankomsten. Den tragiska händelsen rapporterades utförligt i samtida press, säkerligen inte minst till följd av den inblandade bilens ägare och ena passagerare: Gustaf V:s andre son prins Wilhelm. Det var dock varken prinsen eller hans maka, prinsessan Maria, som framfört bilen vid tillfället utan en chaufför Hagman, vilken, enligt *Svenska Dagbladet*, "lär besitta god skicklighet i sitt yrke". Däremot var det prinsen som i en intelligande affär hade ringt efter ambulans, och denne hade också direkt efteråt begivit sig till sjukhuset för att förhöra sig om den påkördas tillstånd. Som för att ytterligare förhöja "kändisfaktorn" vid den makabra händelsen framhöll pressen även att den avlidna varit svägerska till studentsångarföraren och kompositören Otto Lindblad, vilken varit gift med en syster till henne.

Av tidningsrapporteringen framgår att Maria Thomassons vid sin död endast efterlämnade en dotter ur sitt första äktenskap (med handlanden Carl Magnus Elfman⁵⁵);

hennes och Eskilanders enda gemensamma barn synes alltså ha avlidit redan före modern. Längre än så levde däremot dotterns kusin, Eskilanders brorson Åke Thomasson (1863-1929). Denne, vilken även han var lundaalumn, skulle i sinom tid liksom farbrodern också han bli justitieråd.⁵⁶

Epilog

Under året 1860 måste den då nyutnämnde rådmannen Thomasson åtminstone periodvis ha befunnit sig i Stockholm. Någon gång under året invaldes han nämligen i stockholmslogen av Samfundet S.H.T, ett studentikost ordenssällskap med rötter i Uppsala 1844, vilket vid denna tid hunnit sprida sig även till andra orter. I enlighet med sällskapets traditioner antog han därvid ett särskilt "ordensnamn", vilket lydde "Onkel Tom".⁵⁷ Det var förstås delvis en lek med hans riktiga efternamn, men säkerligen än mer en anspelning på boken *Onkel Toms stuga*, Harriet Beecher Stowes berömda roman från 1852 om slaveriet i USA, hög-

55. Gunnar Carlquist: *Lundaminnen från 1820-, 30- och 40-talet av Nils Petter Osberg* (Föreningen det gamla Lunds årsskrift VIII-IX; Lund 1927), s 47, 141.

56. *Nordisk familjebok* 1919, sp 1143.

57. *Samfundet S.H.T:s Stor-Matrikel 2016* (Uppsala 2016), s 661.

ALUMNEN SOM GAV SITT UNIVERSITET EN "STUGA"

aktuell vid denna tid strax före amerikanska inbördeskrigets utbrott.

Thomassons engagemang i S.H.T. synes ha varit kortvarigt (det skulle dröja länge innan samfundet etablerade sig i Skåne), men hans namn häri förefaller mig ändå passande att nämna här, då man ju får konstatera att ett av "Onkel Toms" mest bestående verk blev att förskaffa sitt gamla universitet just en "stuga" – om än en synnerligen magnifik sådan!

Fredrik Tersmeden

Arkivarie vid Universitetsarkivet

Med tack till universitetslektor Elsa Trolle Önnerfors och arkivarie Henrik Ullstad för givande samtal med nyttiga fakta och goda uppslag kring artikelns innehåll.